

ASKERİ PERSONELİN NİTELİĞİNİN ÖNEMİ

Dr. Öğr. Üyesi Emine Pınar ÖZCAN¹

ÖZET

Askeri personelin niteliği, sadece silahlı kuvvetlerin etkinliğini değil, aynı zamanda ulusal güvenliği ve bağımsızlığı da etkileyen kritik bir faktördür. Bu makale, askeri personelin ihtiyaç duyduğu yetkinlikleri analiz etmek ve bu niteliği sağlamaya yönelik bütüncül (holistik) bir modelin gerekliliğini vurgulamak amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışma, nitelikli askeri personeli şekillendiren temel bileşenleri kavramsal bir çerçevede incelemektedir. İlk olarak, askeri personelin yeterliliklerini doğrudan etkileyen eğitim programlarının kalitesi ele alınmaktadır. İkinci olarak, askeri personel yeterliliklerinin kavramsal çerçevesi ve temel boyutları incelenmektedir. Üçüncü olarak, bir ordunun operasyonel başarısını belirleyen kritik bir unsur olan komuta kademesinde liderlik ve yönetim becerileri üzerinde durulmaktadır. Bu konulara ek olarak, bir milletin ve ordusunun değerü ile güçlü olmasının koşulları tartışılmış; kurumsal etik ve askeri ruhun operasyonel etkinlik üzerindeki etkisi analiz edilmiştir.

Bu makale, askeri personelin niteliğinin önemini vurgulayarak, bir milletin ve ordusunun güçlü olması için gereken nitelikli askeri personelin sağlanması için sadece teknik eğitime odaklanmak yerine etik, liderlik ve pedagojik kaliteyi entegre eden bütüncül (holistik) bir modelin gerekliliğini teorik olarak ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Liderlik, Milli Savunma, Askeri Personel, Eğitim Kalitesi

¹ Uluslararası Final Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, sirapinarozcan@gmail.com, ORCID: 0009-0008-3924-0390

THE IMPORTANCE OF QUALIFICATIONS OF MILITARY PERSONAL

ABSTRACT

The quality of military personnel is a critical factor affecting not only the effectiveness of the armed forces but also national security and independence. This article is prepared to analyze the competencies required by military personnel and to emphasize the necessity of a holistic model to ensure this qualification.

The study conceptually examines the core components that shape qualified military personnel. Firstly, the quality of training programs that directly impact the competencies of military personnel is addressed. Secondly, the conceptual framework and basic dimensions of military personnel competencies are investigated. Thirdly, the focus is on leadership and management skills at the command level, which constitute a critical element determining an army's operational success. In addition to these topics, the value of a nation and its army, and the conditions for being strong are discussed; and the impact of institutional ethics and military spirit on operational effectiveness is analyzed.

By highlighting the importance of military personnel qualifications, this article theoretically demonstrates the necessity of a holistic model that integrates ethics, leadership, and pedagogical quality, instead of focusing solely on technical training, to ensure qualified military personnel necessary for a nation and its army to be strong.

Keywords: Security, Leadership, Military Training, National Defense, Military Personnel, Education Quality

GİRİŞ

Güncel jeopolitik yapıda, bağımsızlığını ilan eden neredeyse her ülkenin düzenli bir ordu bulundurması, ulusal güvenlik stratejilerinin temel bir gerekliliğidir. Askeri teçhizat, işgücü, eğitim düzeyi ve personel yetkinliği gibi faktörler orduların gücünü belirler. Nitekim, ülkenin gücü de ordunun gücü ile doğru orantılıdır. Bu durum, askeri gücün ulusal güç algısını doğrudan etkilediği gerçeğiyle ilişkilidir. Güçlü ordulara sahip devletlerin dünya politikasında etkisi daha büyük olur.

Bu bağlamda, askeri gücün değerlendirilmesi sadece silah teknolojisi ve personel sayısı ile sınırlı kalmayıp, askeri personelin (özellikle subayların) bilgi ve beceri düzeyleri, saha başarıları, silah teknolojisine olan hâkimiyetleri ve değişime yönelik adaptasyon yeteneği gibi niteliksel kriterleri de kapsamalıdır. Zira bu ölçütler, ordunun genel muharebe gücünü ifade etmede büyük önem taşır. Güçlü bir ordu kurmak için bu kriterleri sağlayacak düzeyde özellikle subayların eğitimine önem verilmelidir (Özdemir, Alperen, 2019, s.47-61).

Askeri personelin nitelikleri ve yetkinlikleri, herhangi bir askeri organizasyonun etkinliği ve başarısı için hayati öneme sahiptir. Askeri personelin yetkinliklerinin değerlendirilmesi, başarılı personel yönetimi ve rotasyonu için önemlidir (Shevchenko, 2023, s.38). Askeri roller için mesleki standartların belirlenmesi, personelin pozisyonları için gerekli becerilere ve niteliklere sahip olmasını sağlamak açısından önemlidir. Modern silah sistemlerinde yüksek becerilere sahip operatörlere ihtiyaç duyulması nedeniyle yüksek kaliteli askeri insan kaynağı önemlidir (Toomepuu, 1986, s. 38). Bu bağlamda eğitim teşvikleri, yüksek kaliteli adayları çekmeye ve ordunun nitelikli insan sermayesine katkıda bulunmaya yardımcı olabilir.

Uluslararası alanda artan karmaşık siyasi ve jeopolitik durum ve ileri askeri teknoloji kullanımı, askeri subaylardan giderek daha yüksek taleplerde bulunulması gereğini ortaya çıkarmıştır (Bobrova, 2018, s. 462-467). Bu açıdan, ordu personelinin eğitim ve öğreniminin milli savunma için hayati öneme sahip olduğu görülmektedir. İlgili askeri-profesyonel yetkinlikler yükseköğretimde geliştirilmelidir. Özetle, araştırmalar, askeri personelin niteliklerinin, yetkinliklerinin ve performanslarının askeri etkinlik için hayati olduğunu açıkça göstermektedir.

Doğru değerlendirme, işe alım, eğitim ve yüksek kaliteli, becerikli bireylerin askeri yapıda elde tutulması başarı için anahtardır. Bu kapsamda, mevcut makale, askeri personelin niteliğinin önemine yer verilecektir. Çalışmada, ordunun rolü ve önemi, gerekliliği ile beraber askeri personel eğitiminin bütüncül nitelikleri üzerinde derinlemesine durulacaktır.

Bu çalışma, askeri personel yeterlilikleri, liderlik ve eğitim kalitesi kavramlarını incelemek üzere kavramsal analiz ve kapsamlı literatür taraması yöntemleri kullanılarak yapılandırılmıştır. Makalenin temel amacı, mevcut akademik literatürdeki bulguları sentezleyerek, nitelikli askeri personel tanımına analitik ve bütüncül (holistik) bir bakış açısı sunmaktır.

1. ORDUNUN GEREĞİ, ÖNEMİ VE GÖREVİ

Askeri personelin niteliği, bir ülkenin savunma ve güvenliği açısından stratejik ve kritik bir öneme sahiptir. Herhangi bir ordunun etkili bir şekilde görevlerini yerine getirebilmesi, askeri personelin yetenekleri, disiplini, eğitimi ve karakteri gibi niteliksel faktörlerin bütünlüğüne bağlıdır. Bu nedenle, askeri personelin niteliği, bir ulusun savunma yeteneği ve milli güvenliği için vazgeçilmez bir unsur olarak kabul edilmelidir. Bu bölümde, askeri personelin niteliğini destekleyen temel bir zemin olarak ordunun gerekliliği, önemi ve tarihsel görevleri kavramsal düzeyde ele alınacaktır.

Türk Kurtuluş Savaşı'nın lideri Mustafa Kemal Atatürk, ordunun varlığını ve gücünü, ulusal egemenliğin ve bağımsızlığın temel koşulu olarak görmüştür. Atatürk'e göre, bir milletin bağımsızlığını koruyarak medeniyet dünyasında yükselmesi, ancak kendi gücüne dayanması ve ordusu için gerekli fedakârlıkları yapmasıyla mümkündür (İnan, 2013, s.112). Bu felsefi yaklaşım, ordunun sadece bir savunma aracı değil, aynı zamanda ulusal güvenliğin ve devlet varlığının teminatı olduğunu ortaya koymaktadır.

Atatürk, uluslararası ilişkilerin karmaşık doğasına vurgu yaparak, mevcut anlaşmalara rağmen dünyada silahlı devletler olduğu sürece güçlü bir devletin, kendi güvenliği için sürekli olarak askeri gücüne güvenmesi gerektiğini belirtmiştir (İnan, 2013, s.116). Bu pragmatik bakış açısı, askeri güce yatırım yapmanın ulusal bağımsızlığın korunması açısından ne kadar kritik olduğunu ve güçlü askeri araçlara sahip olmayan milletlerin bağımlı hale gelme riski taşıdığını açıkça göstermektedir.

Ordunun esas görevi hakkında ise Atatürk, Zabit ve Kumandan ile Hasbihal adlı eserinde, vatanı istila etmek isteyen düşmanlara karşı durmanın vatan savunması açısından en büyük ve en asil görev olduğunu ifade etmiştir (Atatürk, 2006, s.26). Bu, askeri gücün birincil amacını kesin bir şekilde tanımlamaktadır.

Atatürk'ün orduya yüklediği görev sadece fiziksel savunma ile sınırlı değildir. Onun ifadesiyle, Millî ordu, millet birliğinin ve devlet varlığının en göze çarpan örneğidir ve gerektiğinde içeride büyük asayişsizliği ortadan kaldırarak devlet düzenini korur. Bu geniş görev tanımı, ordunun cumhuriyet aleyhine girişimlere karşı devletin iradesini yansıtan bir kuvvet olduğunu ve devlete karşı en birinci görevinin en üst düzeyde kudret ve yeteneğe sahip olmaya çalışmak olduğunu belirtmektedir. (Atatürk, 2006, s.28)

Sonuç olarak, Atatürk'ün bu çok boyutlu felsefesi, ordunun varlığının ulusal güvenliğin hem dışsal hem de içsel boyutlarında kritik bir gereklilik olduğunu ve bu gerekliliğin ancak yüksek nitelikli ve yetenekli askeri personel ile karşılanabileceğini göstermektedir.

2. ORDUYU YAŞATAN GÜÇ VE RUH

Atatürk, Zabit ve Kumandan ile Hasbihal adlı eserinde, bir orduyu ayakta tutan temel unsurlara değinmiş ve ordunun dayandığı manevi güç ile ilgili olarak şu ifadelerde bulunmuştur (Atatürk, 2006, s.26):

“Kuşkusuzdur ki, bir orduyu meydana getiren, genellikle, her birey, canlı bir makinenin canlı unsurları, parçalarıdır. Bu makineyi işleten araç, buharla işleyen motorlar değildir. O işletme aracı, ordu makinesini oluşturan canlı unsurların beyinlerindeki kuvvet ve kanlarındaki ruhtur. Bu beyinlerde ve bu kanlarda, gereken akım kuvveti ve hızı bulunmazsa makine durur ve başka hiçbir kuvvet onu işletemez. Zira bu uyşuk beyinlerden ve durgun kanlardan oluşmuş yığınlar taş, demir ve odun yığınlarından daha hareketsiz ve daha ağırdır.”

Mustafa Kemal Atatürk'ün bu kavramsal ifadeleri, ordunun işleyişi ve etkinliği konusunda önemli bir bakış açısını ortaya koymaktadır. Bu metaforik anlatım, bir ordunun başarısının yalnızca donanım ve teçhizatla sınırlı kalamayacağını, onu oluşturan bireylerin içsel motivasyonu, kurumsal bağlılığı ve yüksek moral ruhu ile gerçekleşeceğini vurgulamaktadır. Askerlerin yüksek entelektüel kuvveti ve manevi ruhu, ordunun hareketini ve başarısını belirleyen temel faktörler olarak öne sürülmektedir.

Bu bağlamda, Atatürk'ün görüşleri, askeri personelin niteliğini yalnızca fiziksel veya teknik yeterliliklerle sınırlandırmayan, aynı zamanda kritik karar verme süreçlerinde belirleyici olan güçlü bir zihinsel ve etik yapıyı gerektiren bütüncül bir yaklaşıma işaret etmektedir.

3. BİR MİLLETİN VE ORDUSUNUN DEĞERİ VE GÜÇLÜ OLMASININ KOŞULLARI

Bir ülkenin ordusunun gücü, salt askeri kapasiteden öte, bir dizi içsel ve dışsal koşuldan etkilenir. Bu koşulların başında, ülkenin dış güvenlik ortamı gelir. Araştırmalar, bir ülkenin ölümcül askeri sınırlı anlaşmazlıkla ilişkilendirilme olasılığının, askeri harcamaların önemli bir belirleyeni olduğunu göstermektedir (Oneal, Nordhaus, Russett, 2012, s. 491-513). Silahlı çatışma tehdidinin yüksek olması, doğal olarak askeri harcamaların artmasına neden olur. Dış faktörlere ek olarak, bir ülkenin ekonomik büyüklüğü, ordusunun gücünü belirlemede kritik bir rol oynar (Chang, Hayrani, 2015, s. 21). Bir milletin kaynakları ve mali kapasitesi, askeri gücüne doğrudan katkıda bulunur. Buna ek olarak, bir ülkenin teknolojik gücü de önemli bir faktördür. Zira, bir milletin temel teknolojik yeteneklerinin verimliliği ve etkinliği, askeri gücünü etkiler. Özetle, bir milletin ordusunun gücü, dış güvenlik ortamı, ekonomik büyüklük ve teknolojik yetenekler gibi makro unsurların sinerjisiyle belirlenir.

Atatürk, ulusal gücü tek bir bileşenle sınırlandırmayarak, en iyi politikanın sadece askeri güç değil, aynı zamanda manevi, bilimsel, teknik ve ahlaki yönlerde kapsamlı güç geliştirmeyi savunduğunu belirtmiştir (Bayur, 1968, s. 498). Bu çok yönlü ulus inşası çerçevesinde, O, gerçekten güçlü bir ulusun bu niteliklere sahip olup sadece silahlı kuvvetlere güvenmemesi gerektiğini, ideal ordunun modern medeniyet ve teknoloji bilgisine sahip, yüksek ahlaki standartları koruyan bütüncül bireylerden oluşması gerektiğini vurgulamıştır.

Mustafa Kemal Atatürk'ün bu ifadeleri, ulusal gücün sadece askeri kapasiteden ibaret olmayan, kapsamlı bir kavram olduğunu ortaya koymaktadır. Atatürk, siyasi gücün sadece askeri kuvvetle değil, manevi değerler, bilimsel bilgi, teknolojik yetenekler ve ahlaki yeterliliklerle beslenerek şekillendiğini ifade etmektedir. Bu unsurların bir araya gelmesi, bir milletin gerçekten güçlü olmasını sağlar. Bu bağlamda, ordunun görevi sadece vatan savunması değil, aynı zamanda milletin bu kritik değerler ile donatılması ve geliştirilmesine katkıda bulunmaktır.

Atatürk, ordunun güçlü olmasının koşullarına yönelik olarak, modern bir ordunun teknolojik olarak gelişmiş kuvvetlerle rekabet edebilmek için çağdaş silahlar ve ekipmana sahip olması gerektiğini, çünkü savaşın başarısının bir ülkenin ekonomik ve sanatsal yeteneklerine bağlı olduğunu belirtmiştir. Buna ek olarak, savaşın sadece cephede savaşan askerlerle ilgili olmadığını, aynı zamanda tüm vatandaşların kolektif çabalarını içerdiğini, bu çabaların barış zamanında bile bağımsızlığı ve egemenliği koruma gibi ortak bir hedefe yönlendirilmesinin son derece önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu ifadeler, modern savaşın dinamiklerini ve ulusal ekonominin önemini vurgularken, teknik araçlara sahip olmayan bir ordunun teknolojik olarak üstün düşmanlara karşı savaşmakta büyük zorluklar yaşayacağını göstermektedir. Dolayısıyla, ordunun donanım ve silahlanma konusunda çağdaş araçlara sahip olması gerekmektedir; ancak bu zorlu süreç, sadece askerlerin değil, aynı zamanda sivil toplumun da ekonomik, sanayi ve teknoloji alanlarında faaliyet göstermesini gerektiren, milletin tüm kesimlerini etkileyen bütüncül bir çabadır.

Atatürk, ordunun değeriyle ilgili olarak şunları ifade etmiştir (Atatürk, 2006, s.22): “Bir ordunun değeri, subay ve komuta kurulunun değeri ile ölçülür. Gerek komutanların ve gerek erlerin, bizzat düşüncelerini işleterek kendiliklerinden iş görebilecek üstün nitelikte yetiştirilmiş oldukları inancına ulaşmadan, bir askerî kıt'anın, bir ordunun güvenilir ve dayanılır bir kuvvet olarak tanınması dalgınlıktır, felâkettir.”

Bu kritik ifadeler, bir ordunun gerçek değerini ve gücünü belirleyen anahtar faktörlerin, askerlerin nitelikleri ve liderlerin yetenekleriyle ölçüldüğünü belirtir. Bu bağlamda, bir ordunun salt üstün teknolojik silahlarla donatılmış bir güç değil, aynı zamanda kritik düşünme yeteneğine sahip, nitelikli ve yetenekli bir kadro tarafından yönetilen bir kurum olduğu vurgulanmıştır. Subayların ve komuta kademesinin, astlarını kendi düşüncelerini işleterek inisiyatif alabilen üstün nitelikte yetiştirme kabiliyeti, ordunun güvenilirliği ve dayanıklılığı açısından hayati öneme sahiptir.

Sonuç olarak, bir milletin ve onun ordusunun değeri ve gücü, yalnızca askeri kapasiteye dayalı soyut bir kavram değil; tarihi, kültürel, ekonomik ve teknolojik altyapının, yüksek ahlaki standartlara sahip, inisiyatif sahibi ve nitelikli bir askeri personel ile birleşiminden kaynaklanan bütüncül bir ulusal güç göstergesidir.

4. ASKERİ PERSONEL YETERLİLİKLERİNİN DOĞASI VE YAPISI VE KOMUTAN KABİLİYETLERİ

Subayın askeri profesyonel yetenekleri, üstlendiği faaliyetin yapısının ve içeriğinin belirli bir yansıması olarak kabul edilir. Bu yetenekler, Banabakova ve Georgiev'e göre, aşağıdaki temel görevlerin yerine getirilmesine indirgenir (Banabakova, Georgiev, 2018, s. 462-467):

- Organizatör,
- Lider,

Eğitici,

- Askeri uzman,
- Günlük askeri yaşamın sorumlusu.

Bu görevler birbirleriyle organik olarak bağlantılıdır, birbirlerini tamamlar, destekler ve komutanlara verilen görevleri yerine getirirken sıklıkla bir araya gelirler. Tüm bu işlevler arasında, organizasyon işlevi merkezi bir konuma sahiptir. Zira bu işlev, diğer tüm işlevlerin ana içeriğini temsil eder ve onların nitelikli bir şekilde yerine getirilmesini sağlar. Özellikle modern koşullar altında, hızla değişen operasyonel çevre nedeniyle önemi hızla artmaktadır (Terziev, Nicev, 2017, s. 627-630).

Profesyonel yetenekler, bireyin sahip olduğu zihinsel niteliklerin bir bütünüdür ve belirli bir faaliyetin başarılı bir şekilde öğrenilmesini, yerine getirilmesini ve geliştirilmesini belirler. Bilgi, alışkanlık ve yeterliliklerin başarılı bir şekilde öğrenilmesi ve komutanların uzmanlığının oluşturulması doğrudan bu yeteneklere bağlıdır (Georgiev, 2019, s. 945-950). Harp Okullarına kabul edilen gençlerin genellikle askeri profesyonel çalışmanın yerine getirilmesi için potansiyel yeteneklere sahip olduğu varsayılır. Bu potansiyel, geçmişteki yaşamsal faaliyetleri sırasında geliştirdikleri kişilik özellikleridir ve doğuştan gelen bazı önkoşullarla desteklenebilir. Bu önkoşullar, belirli bir işin öğrenimine ve yerine getirilmesine olumlu veya olumsuz etki edebilme potansiyeline sahiptir. Hayatları boyunca ve askeri okullardaki eğitim sürecinde, potansiyel yetenekler tedrici olarak gerçek askeri profesyonel yetkinliklere dönüşür. Ancak, bu yeteneklerin gelişimi, subayın görev koşullarını modelleme yeteneğine ve subayların işe aktif olarak katılımına bağlı olarak ivme kazanır. Askeri faaliyetler, çok boyutlu askeri profesyonel nitelik ve yetenekler spektrumu gerektirir.

Subayların askeri mantalitesini belirleyen hedef odaklı nitelikler (motivasyon, bağlılık, idealler, ilgi, özsaygı) ile bilgi, alışkanlık ve yetkinlikleri içeren hazırlıklar, görevlerin yerine getirilmesi için gerekli bir koşuldur. Savaş yetkinlikleri, beyin, duygular ve iradenin yeteneklerini temsil eder. Organizasyon yetenekleri ile birleştirildiğinde başarılı savaş rehberliğini garanti ederler. Bu yetkinlikler şunları içerir: Analitik-sentetik düşünme türleri; hızlı yönlendirme; düşünme yeteneği ve esneklik; durumun değişme eğilimini yakalama yeteneği; öngörü; düşünce cesareti ve sağduyuyla risk alma yeteneği; savaşın konumunu, zamanını ve dinamiklerini hissetme yeteneği; kişisel sorumluluk alma hazırlığı gibi bilişsel unsurları. Ayrıca, azim ve kararlılık, cesaret ve öz kontrol, bağımsızlık ve girişimcilik gibi irade niteliklerini de kapsar (Georgiev, 2019, s. 945-950).

Özel askeri yetenekler ise her uzmanlık dalının nitelik özellikleri ve çalışma planlarına yansıyan dallara özel yeteneklerdir. Askeri eğitim yetenekleri, yapılandırıcı, organizasyon ve iletişim becerilerini içerir. Bu beceriler, dikkatin, hayal gücünün ve düşünmenin eğitimsel bir eğilimine; pedagojiye ve titizliğe, öğrenim materyallerini gerçek hayatla ve pratiğe bağlama yeteneğine dayanmaktadır. Ayrıca, konuşmanın tutarlılığı, ikna ediciliği ve somutluğu gibi pedagojik teknik öğeleri temsil eden bazı özel nitelikleri içerir.

Organizasyon becerileri doğrudan organizasyon görevleri için özeldir. Bunlar, özel dikkat, pratik organizasyonel düşünme, duygusal-bilişsel istikrar, titizlik ve organizasyonel faaliyet yeteneklerini içerir. Ortak nitelikler (disiplin, organizasyon, iletişim yeteneği, verimlilik vb.), başarılı bir subayın görevlerini yerine getirebilmesi için vazgeçilmez bir koşul oluşturur. "Ortak" olarak adlandırılırlar, çünkü işin her işlevinin yerine getirilmesiyle bir arada bulunmaları gerekir.

Çağdaş savaşın koşulları ve askeri personelin bu savaşa hazırlanma koşulları, komutanlara ayrıca güç, kararlılık, hız, çeviklik ve esneklik gibi önemli fiziksel yetenekler gerektirir. Subayın eğitim tatbikatları sürecinde tüm bu nitelikler ve yetenekler birbirini tamamlar ve belirler, birbirlerini etkiler, böylece geliştirilir ve yeniden ayarlanır. Ancak, içeriklere ve uzmanlık dalının kendine özgü özelliklerine bağlı olarak, bunlardan bazıları daha önemli hale gelir ve öne çıkar, diğerleri ise operasyonel gereksinimler doğrultusunda geri planda kalır (Georgiev, 2019, s. 945-950).

5. ASKERİ EĞİTİM PROGRAMLARININ KALİTESİ

Günümüz dünya iş piyasasında, tüm alanlarda insan kaynaklarının mesleki bilgi ve becerilerini artırma zorunluluğu, rekabetin acil bir gerekliliği haline gelmiştir. Bir meslekteki ilk eğitim programlarının mezunları ve özellikle yükseköğrenim mezunları; mesleklerin yüksek dinamizmi, işyerinde görevleri çözümede disiplinler arası ihtiyacın olması, hızlı teknolojik evrim ve işverenlerin sürekli rekabetçi olma arayışı gibi birçok zorlukla karşı karşıya kalır. İyi hazırlanmış insan kaynaklarına sahip olabilmek için gerekli dikkat ve çabalar, eğitim ve öğretim programlarının stratejik tasarımına odaklanmalıdır. Daha spesifik olarak, eğitim programlarının kalitesi, mezunların işverenlerin beklentilerine ve gereksinimlerine yeterince yanıt verip vermediğine bağlıdır.

Ordu, bir devlet kurumu olarak, nitelikli ve son derece uzmanlaşmış insan kaynaklarının işvereni olduğundan, belirli alanlarda en iyi şekilde hazırlanmış personeli istihdam etme ihtiyacıyla karşı karşıya kalır. Kendi eğitim sistemi aracılığıyla yürüttüğü ilk ve sürekli eğitim programlarıyla ordu, kendi profesyonellerini yetiştirme sürecini üstlenir ve bu süreci neredeyse tamamen kendi sistemi ve askeri çevre içinde gerçekleştirir. Bu, birçok nedenle son derece maliyetli ve yoğun bir süreçtir: askeri personelin yüksek düzeyde yeteneklere erişimi ve bu yetenekleri sürdürme zorunluluğu (eğitimin uzun sürmesi), askeri teçhizatın giderek daha performanslı hale gelmesi (ve dolayısıyla pahalılaşması) ve askeri yapıların yüksek standartlarda sürekli hazır bulunma gerekliliği (eğitimin periyodik olarak tekrarlanması zorunluluğu).

Büyük miktarda kaynak tüketen herhangi bir faaliyetin sonunda, yatırımın ve insan, malzeme, manevi ve zaman kaynaklarının tüketiminin karşılığı olarak daha yüksek bir başarı seviyesi beklemesi rasyoneldir. Bu nedenle askeri eğitimde sonuçların, yatırımın ve kaynakların tüketiminin birbiriyle orantılı olması gerekmektedir. Dolayısıyla, askeri eğitim programlarının kalitesi, hem askeri yükseköğrenim hem de askeri birimlerde yapılan hizmet içi eğitim açısından kritik öneme sahiptir. Literatürde bir eğitim programı, dört temel bileşenin etkileşimi sonucu ortaya çıkan bir öğretim yapısı olarak tanımlanır (Bumbuc, 2021, s. 111):

- Ulaşılması gereken amaçlar,
- Öğretimin içeriği,
- Program boyunca kullanılan öğretim stratejileri,
- Sonuçları değerlendirme yolları.

Eğitimin sonuçları, gelecekteki katılımcıların beklentileri ile gelecekteki işverenleriyle birlikte belirlenen ve onaylanan birinci öğretim bileşenidir. Böylece, programın, sürecin genelini ve yol boyunca alınan tüm ayrı aksiyonları hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin yönlendirebileceği net bir hedefi olabilir. İkinci bileşen olan içerik, eğitimin standardizasyonunu sağlayan NATO belgelerinde sunulmaktadır. Öğitmenler, içeriği askerlerin seviyesine ve özelliklerine göre öğrenilebilecek bir formda sunmak için pedagojik adaptasyon ve işleme yapmak durumundadırlar. Diğer iki bileşen (öğretim ve değerlendirme stratejileri) çoğunlukla eğitim programını sağlayan askeri kurum tarafından geliştirilir ve büyük ölçüde öğretmenlerin pedagojik ustalığına bağlıdır (Bumbuc, 2021, s. 111-115).

Askerlerin insan kaynakları eğitim faaliyetlerine atıfta bulunulan üç temel terim: Eğitim, öğretim ve talim (training) olarak ayrılır. Eğitim en kapsamlı terimdir ve bireyi toplumsal ve mesleki olarak aktif bir kişiliğe dönüştürmek için bilinçli ve organize bir şekilde gerçekleştirilen karmaşık ve sürekli bir faaliyeti ifade eder (Nicola, 2003, s. 75-118). Eğitim, nesnelere neden ve nasıl bir arada çalıştığını açıklayan ve bir olguyu sanatın, bilimin ve teorinin nedenlerini açıklayan kapsayıcı bir kavramdır (Burriss, 2017). Eğitim, diğer bileşenlerle birlikte öğretimi ve talimi karşılıklı olarak tamamlayan süreçler olarak kapsar. Öğretim (Education), sırasıyla, "öğrenci merkezli olup, öğrencilere eleştirel düşünceleri ve problem çözme ve karmaşık durumlarda yargı kullanmaları için gereken bilgiyi sağlama odaklıdır" (Pierson, 2017, s.31-43) olarak kabul edilir. Talim (Training) ise bir görevin veya yetkinliğin ustalaşması için gereken beceri ve prosedürlerin aktarılmasını içerir ve meslek veya meslek ihtiyaçlarına odaklanan dışsal bir yönlendirmeye sahiptir. Özetle, askerlerin belirli mesleki görevleri yerine getirmek için hazırlanması, birbirini dışlamayan ancak farklı bir kapsama alanına sahip olan eğitim, öğretim ve talim yoluyla bütünlük bir şekilde gerçekleşir.

Askeri eğitim programlarına katılan katılımcıların çoğunlukla yetişkin olması, eğitim literatüründe ve uygulamasında androgojik (yetişkin pedagojisi) bir yaklaşımı gerektirir. Eğitimci de yetişkinlerin çocuklardan farklı öğrendiğine katılmaktadırlar (Cercone, 2008, s. 137-159). Bu nedenle yetişkinler için bir eğitim programı, öğrenme şekillerini yönlendiren üç temel ilkeyi izlemelidir: deneyim, ilgi ve yansıtıcı düşünme (reflection) üzerine düşünme.

Yetişkinler, önceki zengin deneyimleri ile bir askeri eğitim programına girerler, bu da onları çok güçlü bir şekilde etkiler ve eğitim programının sunduğunu tamamlar. Birçok eğitim kurumunun açıkça izlediği teorik model, Kolb tarafından geliştirilen "Deneyimsel Öğrenme Modeli"dir (Kolb, 2015, s. 1-23). Bu kavramsal çerçeveye göre, yetişkinlerin eğitiminde, önceden var olan deneyimlerinden ve çözülmesi gereken somut görevlerden başlanır, ardından eğitimci yeni ve faydalı içerik (bilgi, prosedürler vb.) sunarlar ve nihayet katılımcıları öğrendikleri şeyi gelecekte için değerli olduğunu analiz etmeye ve kritik olarak düşünmeye zorlarlar.

Öğrenme içeriği için önerilen içeriğin uygunluğuna gelince, askerlerin salt entelektüel kaygılarla mümkün olduğunca çok bilgi biriktirmeyi amaçlamadığı, ancak profesyonel görevleri etkili bir şekilde yerine getirmek için işlerine yarayan içeriğe yüksek düzeyde ilgi gösterdikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Bilgiyi saklama ve becerileri geliştirme, bunların askerlerin kişisel ve mesleki yaşam bağlamında ne kadar uygun olduğuyla yakından ilgilidir.

King ve Kitchener, yetişkin eğitiminde karşılanması gereken üçüncü gereksinim olarak, içeriğe eleştirel bir yaklaşımdan bahsederken, bunun düşünceyi sürdürmek, inançları, varsayımları ve hipotezleri mevcut bilgilere ve diğer olası yorumlara karşı sürekli olarak değerlendirmeyi gerektirdiğini belirtirler (King, Kitchener, 1994, s. 74-86). Kendi kendini yönlendirmenin yetişkin öğrenmenin çok önemli bir özelliği olduğu göz önüne alındığında, askerleri yönlendirmeye ve öğretmeye gereksinim duymayan tecrübesiz çocuklar olarak görmemek; aynı zamanda, yalnızca birkaç talimat alarak kendi başlarına başa çıkabileceklerini düşünecek kadar tamamen bağımsız öğrenciler olarak da nitelendirmemek gerekir. Yetişkin özerkliği ile eğitimci rehberliği ve kaynak sağlama arasında dengeli bir sinerjiye ihtiyaç duyulur.

Askerlerin eğitimi, askeri sistem içerisinde profesyonel bir şekilde eğitimci tarafından yürütülür. Bu askeri ve sivil öğretmenler, subaylar ve askeri eğitimci, askeri görevlerin gereksinimlerine uygun ve etkili programlar sunmakla görevlidirler. Ordu eğitim kurumları ve okulları statik kalamazlar, çünkü eğitim ürünleri ordu misyon seti ve operasyonel çevre ile dinamik olarak değişir.

Askeri eğitim programlarının kalitesi konusu tüm birlik komutanları ve saha karar vericileri için büyük bir endişe kaynağı olmasına rağmen, askeri alandaki eğitim değerlendirilmesi hakkında bir dizi yanlış anlamadan dolayı, bu değerlendirmelerin Salas, Milham ve Bowers'a göre nadiren yapıldığını göstermektedir (Salas, Milham, Bowers, 2003, s. 3-16).

Söz konusu yazarlar, bir eğitim programı oluşturulduktan sonra, askerlerin bireysel ve kolektif eğitimini gerçekleştirmek için lojistik ve çözüm yollarının belirlendiği, eğitimin verimli olduğu inancıyla, sonuçları gerçek anlamda ölçmeden uzun bir süre boyunca süreci sürdürme eğiliminin olduğunu düşünmektedirler. Şüphesiz, bir eğitim programının sonunda askeri kazanımların değerlendirilmesi yapılır ve hedeflenen yeterlilik seviyesine ne kadar ulaşıldığı belirlenir. Ancak eğitim programının kalitesi kritik ölçütlerle değerlendirilmez; yani aynı sonuçların daha kısa sürede, daha az kaynak tüketerek veya daha etkili yöntemler kullanılarak elde edilip edilemeyeceği belirlenmez. Bu bağlamda, eğitim kalitesi ile ilgili olarak; pahalı simülatörlerin ve askeri ekipmanların gerçekten savaşçıların ihtiyaç duyduğu becerileri eğitime konusunda istenen etkilere sahip olup olmadığı veya bir eğitim programına katılanların kendilerine atanan görevlerde ne öğrendikleri gibi soruların yanıtlanması önem taşır (Bumbuc, 2021, s. 111-115).

Uzmanların, eğitim programlarının kalitesini değerlendirmek için kullanılan prosedürlerin eksikliğine yönelik öne sürdüğü ve askerlerle ilgili bazı yaygın önyargılar şunlardır:

Bir eğitim programının etkinliği gerçekten değerlendirilemez çünkü denetim grubu olarak eğitilmemiş askerler (kontrol grubu) deneyimsiz bir şekilde bir göreve gönderilemez ve sonuçları daha sonra deneysel grupla karşılaştırılmaz.

Askeri eğitimin amacı her zaman "hazır olma"dır (tahmin edilemeyen ve açıkça tanımlanamayan bir duruma müdahale etmeye yönelik anlık hazırlık). Bu konuda her askerin ne düzeye ulaştığını belirlemek ve eğitimin akışını buna göre ayarlamak zordur.

Bir şeyin açıkça iyi gittiği yapay koşullarda bir şeyi değerlendirmeye gerek yoktur, çünkü gerçekten eğitimin kalitesini ve verimliliğini ancak savaş sahasında görmek mümkün olacaktır.

Eğitimin kalitesi, simülatörlerin ve diğer askeri ekipmanın kullanımına bağlıdır ve sürekli olarak çalıştığı ve askerler tarafından kullanıldığı sürece eğitim programı iyidir.

Tüm bu karşı koyan fikirler ve tutumlar, uygun değerlendirme yöntemleriyle aşılabılır. Örneğin, bir eğitim programının kalitesi, katılımcıların kazanımlarının başlangıç ve son seviyeleri arasındaki farklar gözlemlenerek değerlendirilebilir. Bu, ilerlemenin uygulanan eğitim programının bir sonucu olarak görülmeyebileceği olasılığına yanlışlıkla atfedilen sonuçları anlama hatasının önlenmesini sağlar. Katılımcıların ilgili davranışları ölçerek, farklı eğitim programlarının kalitesi karşılaştırılabilir.

Değerlendirmenin yapıma şekillerinin yanı sıra (nasıl yapılır), değerlendirme neyin değerlendirildiği, yani neyin test edildiği, ölçüldüğü, gözlemlendiği ve kaydedildiği de aynı derecede önemlidir. ABD Ordu Eğitim ve Doktrin Komutanlığı'na göre bu yönler arasında şunlar vurgulanabilir (ABD Ordu Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, 2018, s. 13):

- Eğitim programının sonunda katılımcıların memnuniyet derecesi,
- Öğrenme sonuçları (eğitmenlerin açıkça ve kasıtlı olarak program sırasında öğrettikleriyle yakından ilişkilendirilen kazanımlar),
- Bilişsel sonuçlar (katılımcıların sahip olduğu bilgi ve prosedürel bilgi),
- Davranışsal sonuçlar (katılımcıların bir görevi eğitim programı bağlamında nasıl gerçekleştirdikleri),
- Organizasyon düzeyinde sonuçlar (bir eğitim programının mezunlarının, ait oldukları organizasyonlarda değişiklikler yaratma ve organizasyonların hedeflerine katkıda bulunma derecesi).

Tüm bu sonuç türleri, aynı zamanda askerlerin bir eğitim programını tamamladıktan sonra ne kadar süre sonra ve ne kadar yoğunlukta eğitilmeleri gerektiğini gösterir, çünkü askerler her zaman hazır olmalıdır.

Önemli bir fikir, diğer mesleklerde olduğu gibi askeri meslekte de yetkinliklerin evrildiği ve ağırlık merkezinin fiziksel bileşenden, düşünme ve karar verme şekilleriyle ilgili entelektüel yetkinliklere doğru kaydığı yönündedir. Bu değişiklik, askeri teknolojinin büyük ölçüde kullanılmasından kaynaklanır ve bu da geleneksel olarak askerler tarafından gerçekleştirilen görevlerin çoğunu otomatize eder. Bu nedenle, bir eğitim programının kalitesinin değerlendirilmesi, giderek daha fazla bilişsel referansa sahip göstergeleri dikkate alınmalıdır (Salas, Milham, Bowers, age, s. 3-16).

SONUÇ

Bu makale, askeri personelin niteliğinin, sadece operasyonel başarı için değil, aynı zamanda ulusal güvenliğin sürdürülebilirliği ve devletin varlık iradesi için de kritik bir öneme sahip olduğunu kavramsal analiz yöntemiyle incelemiştir. Çalışmamız, nitelikli personelin yalnızca teknik becerilerle değil, tam aksine, etik, liderlik ve pedagojik kaliteyi kapsayan entegre ve bütüncül (holistik) bir yaklaşımla elde edilebileceğini kuramsal olarak ortaya koymaktadır.

Makalede incelenen Eğitim Kalitesi, Komutan Liderlik Becerileri ve Kurumsal Etik (Ordu Ruhu) unsurları, birbirinden ayrılmaz bir sürdürülebilir askeri etkinlik sacayağı teşkil etmektedir. Bu sacayağı, teorik bilgiyi derinlikli muhakeme yeteneğine dönüştüren pedagojik kalitesi yüksek eğitim sistemini, belirsizlik anlarında doğru kararları alabilen stratejik komuta kabiliyetini ve personeli kurumsal değerlere bağlayan güçlü bir etik yapıyı temsil eder. Makalenin temel bulgusu, bu unsurlardan herhangi birindeki zayıflığın, ordunun genel etkinliğini ve toplumsal güveni ciddi ölçüde tehlikeye atacağıdır. Dolayısıyla, bir milletin bağımsızlığını koruma iradesini yansıtan ordunun gücü, salt teknolojik üstünlüğe değil, bu nitelikli insan kaynağının bütünsel gelişimine ve manevi kuvvetine bağlıdır.

Bu çalışmanın sonuçları, askeri personel yönetimi ve eğitim politikalarının, sadece teknik yeterliliğe odaklanmak yerine, etik, liderlik ve pedagojik kalitenin entegrasyonunu merkeze alan bütüncül bir modele dayandırılması gerektiğini güçlü bir şekilde önermektedir. Gelecek araştırmalar, bu bütüncül modelin farklı askeri kültür ve operasyonel çevrelerdeki uygulanabilirliğini ve etkisini ampirik olarak inceleyebilir.

KAYNAKÇA

- ABD Ordu Eğitim ve Doktrin Komutanlığı. (2018). *Army Educational Process*. TRADOC Pamphlet, 15-50.
- Atatürk, M. K. (2006). *Zabit ve Kumandan ile Hasbıhâl*. İş Bankası Kültür Yayınları.
- Banabakova, V. T. & Georgiev, M. (2018). Military professional forming of the cadets at Vasil Levski National Military University. *Proceedings of INTCESS2018-5th International Conference on Education and Social Sciences*, 4(10), 462-467.
- Bayur, H. (1968). 1918 Bırakışması Sırasındaki Tinsel Durum ve Mustafa Kemal'in İki Demeci. *Belleten Türk Tarih Kurumu*, 32(128), 498.
- Bobrova, R. Y. (2018). Military professional forming of the cadets at Vasil Levski National Military University. *Proceedings of INTCESS2018-5th International Conference on Education and Social Sciences*, 462-467.
- Bumbuc, S. (2021). Considerations Regarding The Quality Of Military Training Programs. *International Conference Knowledge-Based Organization*, 27(2), 111.
- Burris, D. (2017). Teach a Man to Fish: Training vs. Education. *HuffPost Blog*.
- Cercone, K. (2008). Characteristics of Adult Learners with Implications for Online Learning Design. *AACE Journal*, 16(2), 137-159.
- Chang, S. & Hayrani, C. (2015). Efficiency analysis of national essential technological strength. *Journal of Management Research*, 7(4), 21.
- Georgiev, M. (2019). Improvement Of The Forming Of The Military Professional Qualities During The Educational Process. *KNOWLEDGE-International Journal*, 31, 945-950.
- Haralambie, M. (2016). The role of occupational standards in the Romanian Armed Forces human resource management. *Journal of Defense Resources Management Bucharest*, 7(2), 56.
- İnan, A. A. (2013). *Medeni Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk'ün El Yazıları*. Atatürk Araştırma Merkezi.
- King, P. & Kitchener, K. S. (1994). *Developing Reflective Judgment: Understanding and promoting intellectual growth and critical thinking in adolescents and adults*. Jossey-Bass Publishers.
- Kolb, D. (2015). *Experiential Learning: Experience as the source of learning and development*. Pearson Education.
- Nicola, I. (2003). *Tratat de pedagogie școlară*. Aramis.
- Nordhaus, W., Oneal, R. J., & Russett, B. (2012). The effects of the international security environment on national military expenditures: a multicountry study. *Cambridge University Press*, 66(3), 491-513.

- Özdemir, Ş. & Alperen, A. (2019). Subay Eğitiminin İyileştirilmesine Katkı Sağlayabilecek Alman Subay Eğitimi'ndeki Farklı Uygulamalar. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 47-61.
- Pierson, D. (2017). Reengineering Army Education for Adult Learners. *Journal of Military Learning*, 31-43.
- Salas, E., Milham, L., & Bowers, C. (2003). Training Evaluation in the Military: Misconceptions, Opportunities, and Challenges. *Military Psychology*, 1(15), 3-16.
- Shevchenko, D. (2023). Assessment of The Level of Competence of The Professional Service Activities of Military Personnel In The Process of Staff Rotation. *Management of the Personnel and Intellectual Resources in Russia*, 38.
- Terziev, V. & Nicev, N. (2017). Analysis of the environment for military educational system functioning and its impact on the preparation of cadets for military professional activities in the republic of Bulgaria. *Proceedings of SOCIOINT 2017-4th International Conference on Education, Social Sciences and Humanities*, 3(8), 627-630.
- Toomepuu, J. (1986). Education and Military Manpower Requirements. *Annual Meeting of the Council of Chief State School Officers*, 38.